

Garevac: Ovdje i dalje iz dimnjaka dimi

20. prosinca 2020.

Posebna priča jeste organizacija Posavskog umjetničkog likovnog simpozija , koji se svake godine, osim 2020. godine, organizirao u Garevcu i okupljao značajan broj umjetnika s edukativnom ali i stvaralačkom namjerom. PULS, kako se skraćeno naziva vodi umirovljeni profesor dr. Anto Kajinić, poznato ime u svijetu umjetnosti te okuplja mlade umjetnike koji imaju što reći. Prelijepo je u posavskom ambijentu vidjeti kulturne sadržaje pogotovo umjetnike. Oni, kako reče baka Ana, daju nadu da život u Garevcu nikada neće stati.

Piše: Anto PRANJKIĆ

-Nije lako doći do Garevca pogotovo onomu tko ne zna ceste u BiH, jer na puno mjesta nema niti putokaza, kaže nam carinik na Graničnom prijelazu u Orašju, ali i napominje da hrvatska sela u Republici Srpskoj nije teško prepoznati:

- Mnoge su kuće zarasle u korov i nisu uopće obnavljanje. No do nikih je onemogućen i pristup, kaže.

Hrvatsko mjesto Garevac prošle je godine bilo često spominjano u javnosti, jer su predstavnici tamošnje vlasti željeli ljudima srušiti kuće kako bi napravili autocestu. Da li slučajno ili namjerno trasa je trebala ići preko obnovljenih kuća, jer se radi o povratničkom mjestu. Zapravo radi se o mučeničkom selu u povijesti hrvatskoga naroda. Na samom kraju Drugog svjetskoga rata u tom je mjestu izvršen stravičan zločin, u tzv. Burića štali ubijeno preko 550 ljudi. Nitko u selu nije smio niti pitati za svojega djeda, što se s njim dogodilo ili gdje je završio. U komunističkom sustavu selo se sustavno zanemarivalo, a u previranjima 90-tih godina Garevljani su se odlučili demokratski iskazati svoje nacionalno opredjeljenje pa ih je od ukupnih 2 795 stanovnika, kao Hrvati se izjasnilo njih 2 304 ili 82,43%. Kad je došao rat branili su svoje domove koliko su mogli, a onda su ih morali silom prepustiti osvajaču. Lijepo je o tomu pisao Antun Fuglinski. Iako je nakon Daytonskog mirovnog sporazuma njihovo mjesto pripalo Republici Srpskoj smogli su snage ponovno obnoviti svoje domove i polako se vraćati. Tamo danas prema riječima predsjednika MZ Vlade Tokića stalno živi oko 100 stanovnika a u danima Božića, Uskrsa ili na ljetu tu se skupi i više od nekoliko tisuća Garevljana:

-Pogotovo će nam biti težak ovogodišnji Božić, baš kao i Uskrs. Ljudi se za vrijeme ove pandemije teško odlučuju dolaziti u rodni kraj i samim time vjerujemo da će ove godine to biti u manjoj mjeri nego ranijih godina, kaže Vlado i napominje kako je zapravo u Garevcu najveći problem to što nema ljudi.

-Imamo mi i određene potrebe u našoj Mjesnoj zajednici, u našem selu. Najveći problem jeste vodovod, ali problem nam je i kanalizacija. Također, tu su i drugi problemi, ali to što nas nema i što su tu mahom samo stariji ljudi za sada je najveći problem. Mislim da je korona virus učinio svoje bar za jedno vrijeme. Nakon što smo zahvaljujući tadašnjem zastupniku u Saboru RH Ivici Mišiću i premijeru Plenkoviću sačuvali naše kuće od rušenja, očekivali smo da će se povratak naših, prije svega, umirovljenika povećati, ali tada dođe pandemija korona virusa..., kaže Vlado.

Naime, prije nekoliko godina Vlada Republike Srpske bila je donijela odluku o određivanju trase autoceste Banja Luka – Bijeljina – Beograd preko nekoliko hrvatskih sela (Garevac, Kladari i Čardak). No, Garevljani su putem medija i putem gospodina Mišića uspjeli taj problem riješiti, ali još uvijek su oprezni po tom pitanju. No, Hrvatima taj problem nije u potpunosti riješen, jer su „u igri“ oko ceste i druga hrvatska sela na području općine Gradačac, a kojim će smjerom cesta ići dalje još se ne zna.

Prema riječima Miše Peraka, koji živi i radi u Švicarskoj najveći bi problem bio da nestane zavičaja. No, zavičaj je tu, ali ove godine mnogi se neće naći u Garevcu za Božić:

-Božić dolazi a nemožemo posjetiti zavičaj. Jednostavno nije nigdje, ali što se može viša je sila, tužno govori Mišo i napominje kako je Garevac smješten u ravnici u kojoj nikad nije bilo potresa, vulkana niti poplava. Vode su dolazile i plave plodna polja, ali Garevac nikada nije bio niti poplavljen.

-Sjećam se da smo jedne godine pokrenuli akciju da mlade odvedemo na rijeku Bosnu i oni su tamo sebi uzeli po jedan kamen kojega su kasnije nosili u svoje domove diljem svijeta, kaže Mišo i pokazuje nam i jedan od simbola Garevca – stari hrast koji se nalazi u garevačkom groblju.

-Godinama je oplakivao pokojne, žalostio se odlascima naših Garevljana kada smo odlazili u tuđe daleke krajeve, očekivao povratke...Gledao je i izgon naših ljudi od strane barbara te 1992. godine. Vidim da se teška tuga uvukla u njegovo korijenje, deblo i grane. Od toga dana naš se hrast počeo sušiti. No, on je i danas tu svoj na svome, suh, uspravan, prkoseći ljudima i vremenima i doziva Garevljane da se vrate na svoja ognjišta, kaže Mišo.

Kada bolje pogledamo selo Garevac možemo primijetiti da nije sve baš tako crno. Župnik vlč. Anto Stjepanović okuplja malo stado i na misama svakoga dana skuplja se određen broj ljudi. Mise su do pojave pandemije bile svakodnevne, danas je to malo drugačije, ali ljude je ovdje vjera održala i održat će.

-Nama je naš župnik rekao kako treba. Mi, inače, molimo i kod kuće. Uzmemo krunicu i molimo. Zašto da ne?, kaže baka Ana.

Postoje i nepopravljivi entuzijasti i radoholičari, poput gospođe Slavice Mijić Lukač koja je ovdje uz pomoć humanitarnih organizacija i Vlade RH te kroz aktivnosti Hrvatskog kulturnog društva Napredak organizirala Otvorenu kuću sa vrlo dragocjenim sadržajima. Tu se nalazi jedna vrijedna Zavičajna zbirka, jedinstvena na cijelom posavskom prostoru, ali i gospodarski dio kojim gospođa Mijić Lukač uspješno upravlja.

Posebna priča jeste organizacija Posavskog umjetničkog likovnog simpozija, koji se svake godine, osim 2020. godine, organizirao u Garevcu i okupljao značajan broj umjetnika s edukativnom ali i stvaralačkom namjerom. PULS, kako se skraćeno naziva vodi umirovljeni profesor dr. Anto Kajinić, poznato ime u svijetu umjetnosti te okuplja mlade umjetnike koji imaju što reći. Preljepo je u posavskom ambijentu vidjeti kulturne sadržaje pogotovo umjetnike. Oni, kako reče baka Ana, daju nadu da život u Garevcu nikada neće stati.